

Ο Όσιος Λουκάς Στειρίου Βοιωτίας

Όσιος Λουκάς - Γενικά

- Στη δυτική πλαγιά του Ελικώνα, μετά το χωριό Στείρι, 30 χλμ. περίπου από τη Λειβαδιά, είναι κτισμένη η ξακουστή μονή του Οσίου Λουκά, χαρακτηρίζεται ως το μεγαλύτερο και καλύτερα διατηρημένο μοναστηριακό συγκρότημα των μεσοβυζαντινών χρόνων, λόγω της θαυμάσιας αρχιτεκτονικής, της εξαιρετικής διακόσμησης από ψηφιδωτά, τοιχογραφίες και γλυπτά. Κατατάσσεται στον κατάλογο μνημείων παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO. Η ίδρυση της οφείλεται στον Όσιο Λουκά το Στειριώτη.
- Αποτελείται από δύο ενωμένους ναούς: το ναό της Παναγίας και το Καθολικό, ενώ την περίοδο της Τουρκοκρατίας λειτούργησε σαν ορθόδοξο κέντρο και βοήθησε στην επανάσταση του 1821.

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΛΟΥΚΑ

Ο Όσιος Λουκάς ήταν γόνος προσφύγων από την Αίγινα. Γεννήθηκε στο χωριό Καστρί της Φωκίδας το 896. Οι πρόγονοι του ήταν Αιγινήτες και ο πατέρας του είχε γεννηθεί στο Λιμανάκι Βαθύ και τον έλεγαν Στέφανο. Ο πατέρας του είχε παντρευτεί μια Αιγινήτισσα την Ευφροσύνη και μαζί απέκτησαν 7 παιδιά . Ο Όσιος γεννήθηκε 29 Ιουλίου 896 και ήταν τρίτος στη σειρά. Σε πολύ νεαρή ηλικία είχε επιλέξει να ακολουθήσει την μοναστική ζωή . Έτσι με δικιά του απόφαση στα 14 του χρόνια αποφάσισε να ακολουθήσει κρυφά απ' την οικογένεια του 2 μοναχούς από την Ρώμη ως την Αθήνα και μετά με δικιά τους ώθηση κατέφυγε στην Μονή της Παντάνασσας . Ο Όσιος ήταν πολύ γνωστός και αγαπητός σ' όλους τους ανθρώπους . Η παιδική του ηλικία όμως ήταν γεμάτη στερήσεις και πολλές δυσκολίες άλλα πάντα είχε πίστη στο Θεό .

ΘΑΥΤΟΣ

ΛΟΥΚΑΣ

Κτίσματα της Μονής

➤ Το Καμπαναριόν

Βρίσκεται στον προαύλιο χώρο, το συναντά ο επισκέπτης περνώντας τον κεντρικό πυλώνα εισόδου της μονής.

Ο Τρούλος (μέρος του καθολικού)

Ο τρούλος του Καθολικού στηρίζεται πάνω σε ένα δεκαεξάπλευρο τύμπανο με ισάριθμα μονόλοβα παράθυρα τα οποία προσφέρουν άπλετο φυσικό φωτισμό στο ναό.

Το Καθολικό

Το Καθολικό είναι ο κύριος ναός του μοναστηριού και βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του συγκροτήματος. Εκεί στεγάζονται τα λείψανα του Οσίου Λουκά.

Το βορειοανατολικό τμήμα του ναού συνδέεται με τον Ναό της Παναγίας και ακριβώς κάτω από το ιερό του καθολικού βρίσκεται η κρύπτη που αποτελούσε τον αρχικό τάφο του Οσίου.

Η κρύπτη κτίστηκε ταυτόχρονα με τον ναό και σήμερα υπάρχουν εκεί δύο ακόμα τάφοι διαπρεπών ηγούμενων.

• Ναός της Παναγίας

Ο αρχαιότερος (961-966). Η σημερινή οικοδομή είναι αντικατάσταση ενός αρχαιότερου (Αγ. Βαρβάρα). Αρχιτεκτονικός τύπος είναι η «η σχολή της Κων/πολης», σταυροειδής, σύνθετος, τετρακιόνιος με τρούλο. Εξαιρετική κατάσταση του μνημείου. Δείγμα ελλαδικού τύπου, στην περιοχή της Ελλάδας. Το εσωτερικό του ναού εντυπωσιάζει με τη λιτή μεγαλοπρέπειά του. Συνδυασμός λειτουργικών στοιχείων αρχαίας αρχιτεκτονικής, προσαρμοσμένα στις ανάγκες της ορθόδοξης λατρείας.

Ναός της Παναγίας

• Τα Βοηθητικά Κτίρια

Πρόκειται για τα κτίρια που εξυπηρετούσαν τις καθημερινές ανάγκες της μοναστικής αδελφότητας. Το κοινόβιο της μονής προσπαθεί να λειτουργήσει με αυτονομία και αυτάρκεια.

Εκτός από το τριώροφο οικοδόμημα των κελιών των καλογέρων, τα οποία βρίσκονται σε πολλούς ορόφους, προσανατολισμένα στο εσωτερικό της αυλής υπάρχουν οι ανοιχτές στοές, Τοποθετούνται στη δυτική και βόρεια πλευρά.

Νότια του Καθολικού βρίσκεται η αναστηλωμένη τράπεζα, που λειτουργεί ως μουσείο.

Ανατολικά της τράπεζας, το μαγειρείο και η κινστέρνα, η υπόγεια δεξαμενή νερού, εξασφάλιζε στη μονή το αναγκαίο νερό, ιδιαίτερα σε καταστάσεις πολιορκίας.

Στη βόρεια πλευρά της μονής, βρίσκεται και το φωτάναμα. Η εστία που υπήρχε στο κέντρο του, συγκέντρωνε τους μοναχούς γύρω για να ζεσταθούν και να κουβεντιάσουν.

Άλλα κτίσματα: βορδοναρείο (σταύλος), βαγεναρείο (κελάρι), μαγκιπέιο (φούρνος), το νοσοκομείο, το γηροκομείο, το αρχονταρίκι, το ραπταρείο και η βιβλιοθήκη.

Η Κρύπτη

Ταυτόχρονα με το καθολικό κτίσθηκε η κρύπτη. Στην κρύπτη στεγάζεται ο αρχικός τάφος του οσίου Λουκά, που βρίσκεται στο βόρειο τοίχο, ακριβώς κάτω από το χώρο του καθολικού, όπου τοποθετήθηκε η λειψανοθήκη του οσίου.

Τα κελιά

Δύο έτη μετά το θάνατο του οσίου, δηλαδή στα 955, οι μοναχοί, που φαίνεται πως ήδη μόναζαν κοντά στον άγιο, οικοδόμησαν τα πρώτα κελιά μίας οργανωμένης μοναστικής κοινότητας.

Το κωδωνοστάσιο

Βρίσκεται πλάι στη νοτιοδυτική πύλη, κύρια είσοδο σήμερα, που ανήκει στους Μεταβυζαντινούς χρόνους. Έχει τέσσερις ορόφους με τετράγωνη κάτοψη. Δεν αποκλείεται μάλιστα να προσέρχονταν στο ναό, που ήταν αφιερωμένος στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος, ασθενείς για να θεραπευτούν.

Τα ψηφιδωτά

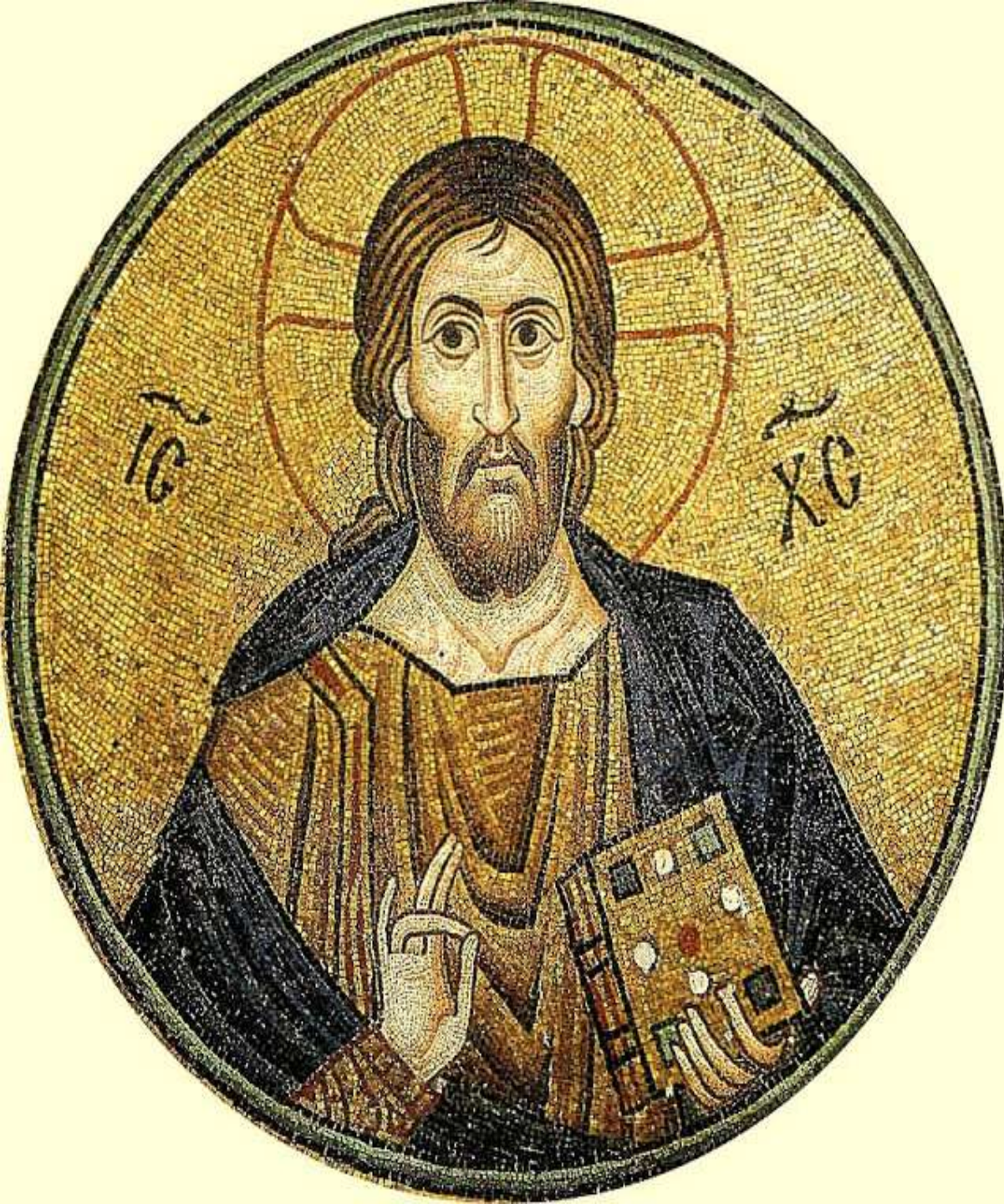
- Όσον αφορά γενικά την ιστορία των ψηφιδωτών, αρχικά αποτελούν κορυφαία δείγματα θρησκευτικής τέχνης και αντανακλούν το υψηλό επίπεδο πολιτιστικής ανάπτυξης στην μεσοβυζαντινή περίοδο. Μετά την εικονομαχία, δόθηκε έμφαση στην θεολογία της εικόνας κυρίως σε σκηνές ενσάρκωσης του Υιού και Λόγου του Θεού, για την σωτηρία του ανθρώπου.
- Αρχικά στο νάρθηκα υπάρχουν τα καλύτερα ψηφιδωτά του μνημείου με την απεικόνιση της Δέησης. Στις κόγχες τοποθετείται ο νικητής και η ψηλάφηση του Θωμά. Στον τρούλο παρατηρείται ο Παντοκράτορας.
- Στις κόγχες κάτω από τον τρούλο υπάρχουν οι παραστάσεις της Γέννησης, της Υπαπαντής, της Βάπτισης και του Ευαγγελισμού που έχει καταστραφεί. Η Θεοτόκος εικονίζεται ανακαθισμένη να ακουμπά το βρέφος με το δεξί της χέρι.

➔ **Η Βάπτισμα**

➔ **Ο Ιησούς του Ναυί**

➔ **Η Ανάσταση**

Η συμβολή της Μονής στην Ελληνική Επανάσταση (Ομιλία Αρχιεπισκόπου Αθηνών).

- Πολλά στοιχεία του μοναστηριού όπως η διακόσμηση, τα ψηφιδωτά και η αρχιτεκτονική, δηλώνουν επιρροές από την Κωνσταντινούπολη. Σύμφωνα και με τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών Ιερώνυμο, το μοναστήρι από την ίδρυσή του αλλά και μέχρι σήμερα ταυτίζεται σε μεγάλο βαθμό με το Ελληνικό Έθνος. Τα δύο πρώτα χρόνια η μονή αποτελούσε πηγή χριστιανικής πίστης και αλήθειας.
- Μεγάλη ήταν, επίσης, η συμβολή της Μονής στον αγώνα της επανάστασης αλλά και στην παροχή υλικής βοήθειας.

Η Μονή από την Τουρκοκρατία έως σήμερα

- Κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, η μονή κινδύνεψε να καταστραφεί εξ αιτίας της μανίας των Τούρκων. Ωστόσο εν τέλει κατάφερε να παραμείνει το ίδιο ακμαία όσο ήταν και πριν.

Το 1943 υπέφερε και πάλι από τους κατακτητές Γερμανούς. Ήδη όμως η Αρχαιολογική Υπηρεσία και η Αρχαιολογική Εταιρεία ανέλαβαν από το 1938 πολυετείς εργασίες συντήρησης. Πλέον στη μονή κατοικούν μόλις πέντε μοναχοί και ο ηγούμενος. Από πολλούς θεωρείται ως «Η Αγία Σοφία της Ρούμελης» και όχι αδίκως καθώς έχει καταφέρει να κρατήσει την ομορφιά του και παραμένει το μοναδικό κτίσμα σε όλη την Ελλάδα που μας θυμίζει τόσο άμεσα το Βυζάντιο.

Η Μονή σήμερα

- Η Μονή πανηγυρίζει στις 7 Φεβρουαρίου και στις 3 Μαΐου.
- Η είσοδος στη μονή είναι ελεύθερη, ωστόσο στο μουσείο υπάρχει εισιτήριο. Από τον Νοέμβριο μέχρι τον Απρίλιο η μονή είναι ανοιχτή από τις 8 το πρωί έως τις 5 το απόγευμα ενώ από τον Μάιο έως τον Οκτώβριο το ωράριο είναι από 8 το πρωί έως 6 το απόγευμα.

Σας ευχαριστούμε για την
προσοχή σας!

